

Mevr. de Groot is geboren in Groningen op 19 september 1906. Ze kwam in 1930 naar Aduard. 3 mei 1930 is ze in Aduard getrouwd. De heer de Groot is in Aduard geboren. Waar nu de Vijverweg is daar is hij geboren, er stond daar een boerderij. Het huis aan de Heereweg hebben ze laten bouwen en daar zijn ze in gaan wonen. Ze hadden al koeien en landerijen. De koeien liepen waar nu de Westersingel is. Ze huurden dat land. Overal huurden ze land. Ook op de Hoge Meeden. Ze hadden twee kinderen, een dochter en een zoon.

Oorlog

Voor de oorlog kwam alles al op de bon.

Fam. de Groot namen ook mensen in huis. Hongervluchtelingen, dat waren kinderen. Zij kwamen uit Rotterdam en Den Haag.

Later ook onderduikers, anders moesten ze naar Duitsland om te graven. Onder anderen Joh. Smit, hij woonde tegenover fam. de Groot. Overdag was hij bij hun in huis en als het 's avonds donker werd ging hij naar huis te slapen.

De heer de Groot gaf hem ook wel geld want hij kon ook niet aan het werk. Een neef uit Leens was ook bij hun, als het wat veilig leek dan ging hij ook nog wel eens naar huis, maar de meeste tijd was hij bij hun.

Ook was er een uit Groningen, hij heette Willem Helmus, maar werd vaak "Wilhelmus" genoemd.

Verder nog iemand uit Rotterdam. In de schuur was een hol gemaakt in het hooi en vanuit de stal hadden ze een gat gemaakt waardoor de onderduiker naar z'n hol kon. Voor het gat was een konijnehok gemaakt. In het hol sliepen twee mensen.

Ook kwamen er op een zaterdag nog 2 kinderen erbij uit Den Haag. Ze waren helemaal lopend vanuit Den Haag hierheen gekomen. Bij de boeren langs om eten te vragen en daar te slapen en dan de volgende dag weer verder.

Hier waren ze bij de fam. Kooistra terechtgekomen, daar kregen ze te eten maar konden daar niet slapen. De heer de Groot was daar, zag de kinderen en nam ze mee naar huis. Het huis was al vol, overal lagen ze te slapen, op het hooi, in het hooi, in een melk-wagentje.

Mevr. de Groot wist eerst niet hoe het moest, maar ze waren er dus ging je ze helpen. Het meisje was vijftien en de jongen acht jaar. Ze moesten andere kleren hebben want ze hadden bij een boer pannekoeken gehad en misschien daardoor in diarree gekomen (maag kon niet veel meer verdragen), de jongen had z'n onderbroek weggegooid en zijn hemd stuk gescheurd wat vuil was geworden van de diarree. De wastobbe werd direct op het vuur gezet want de kleren moesten schoon. Ze kregen kleren aan van de zoon des huizes. Het meisje had een jas met een bontkraag erop en de jongen had een overjas aan. Dat kon niet gewassen worden.

Maar als je de jassen in een afgesloten ruimte deed dan ging het ongedierte dood. Want de kinderen zaten onder de ongedierte. Zo gezegd zo gedaan, de jassen werden in melkbussen gestopt en goed sluiten.

Zo waren er 6 kinderen in huis, twee eigen kinderen en 4 hongervluchtelingen.

De week daarop kwam dominee Baas bij hun (kwam regelmatig bij hun over de vloer, werd ook financieel wat geholpen door fam.de Groot want hij moest ook weer zorgdragen voor onderduikers) en vertelt dat hij nog 2 jongens had die onderdak moesten hebben.

Ze mochten wel bij fam.de Groot komen maar dan voor tijdelijk. Maar ze bleven toch 3 weken. De dominee heeft toen plaats gevonden voor hen in het dorp.

Maar ze waren zo gewend op de boerderij dat ze elke dag weer kwamen, behalve met eten en slapen gingen ze weer naar hun huis.

Er kwamen ook mensen die waren op doortocht. Een echtpaar uit Zweden, met een auto en een tent, ze hadden vrienden bij hun. Die zijn ongeveer

een week bij hun geweest. De tent opgezet maar je kon ze ook niet laten zitten en ze kwamen dan ook in huis.

Twee jongens uit Denemarken kwamen op de fiets, hadden bij andere mensen in het dorp gevraagd of ze daar mochten overnachten maar die mensen konden de jongens ook niet goed verstaan en toen werden de jongens doorverwezen naar fam.de Groot, want de zoon van familie de Groot kon wel Engels verstaan.

Ze hebben daar een paar dagen met een tent gestaan en zijn toen weer vertrokken. Later ontvingen dhr en mevr de Groot nog leuke brieven van hun.

Het was wel een toestand maar de fam.de Groot vond het ook altijd gezellig. 's Avonds rond de tafel met z'n allen en dhr de Groot en Joh.Smit konden mooi zingen. Aardappels werden dan geschild voor de volgende dag. Die werden in de weckketel gekookt op de kookkachel, want het waren er heel wat.

Voor de hongervluchtelingen dachten ze bonnen te krijgen, maar dat werd afgekitst. Dus geen bonnen. Het was zomer, het was droog. De koeien liepen op het land. De "vlaaien" van de koeien waren goed droog en dhr de Groot haalde de "vlaaien" op een wipkar van het land en werden in de schuur opgestapeld. Dat werd gebruikt om te koken, het wilde best branden maar als je buiten de deur kwam kon je er van de stank niet wezen. Maar ze hebben zich ermee gered.

Kleren konden ze ook niet krijgen. Fam.de Groot zat ruim in de kleren, dus de kinderen kregen daar ook wat van aan.

Later na de oorlog kwamen de kinderen uit Rotterdam elk jaar weer voor drie weken vakantie. Dat vonden ze veel te mooi.

De mensen uit Zweden hadden een dochter en die wilde ook na de oorlog graag met vakantie komen logeren. Goed, dat mocht wel.

Ze was er drie weken en toen kregen ze een telegram want ze moest weer thuiskomen. Maar "t wicht" wilde niet weer naar huis.

Het was een lieve meid, het was erg gezellig, ze was erg muzikaal, kon veel instrumenten bespelen. Er was altijd jeugd om het huis.

Na verloop van tijd kwam er weer een telegram, ze moest thuis komen, maar ze wilde niet.

Met twee fietsen, dhr de Groot met het meisje en mevr de Groot met hun dochter, werd het meisje naar het station gebracht.

Met de trein over Duitsland moest zij naar Zweden.

De ouders in Zweden waren blij dat ze weer thuis was. Ze hebben nog een brief geschreven maar daarna nooit meer iets gehoord.

Mevr.de Groot zegt verbaasd dat een ander niets had en zij altijd mensen in huis. Hoe kwam dat, waren ze te "knullig" of te "goedig".

Zij weet het niet hoe dat kwam.

Nog even weer over de melkbussen waar de kieren met ongedierte in zaten.

De landwacht kwam er aan, Jonkman was er ook bij, die was timmerman, Hij had bij aannemer Feddema gewerkt die het huis van fam.de Groot had

"gezet". Hij wist precies hoe het huis was gebouwd en ingedeeld.

Bij elke deur stond iemand van de landwacht. Ze kwamen meestal met een stuk of vijf. Op de achterdeur werd er geklopt.

De jongens (onderduikers) moesten snel in het hol via de gat bij de konijnehok in de stal. Joh.Smit stond in de schuur toevallig de hooi-schutter aan het verven. Hij verveelde zich en was gewoon wat bezig. Iedereen was angstig. Met geweren werden op de deur geklopt.

Dhr de Groot zei dat hij niet zo snel open kon doen omdat de deur klemde. Dat lieg je zei de landwacht. Hier is wat gebeurd, hier is wat

aan de hand. Dhr de Groot antwoordde dat ze dan maar moesten komen kijken.

Toen hij de deur opendeed waren de jongens al in hun schuilplaatsen.

Dhr.de Groot hing een verhaal op dat hij een bus met karnemelksepap bij de deur had staan en leeg wilde gooien omdat hij bang was dat ze daar overheen zouden vallen.

De fam.de Groot mocht zelf wel boter maken en gebruiken maar niet verkopen.

De landwacht vertrouwde het niet zo en wilde graag de boter zien.

Ze gingen in de kelder in, keken overal en zagen daar de boter liggen.

Joh.Smits stond daar ook ergens want toen hij een schuilplaats moest zoeken was hij verlamd, hij stond vastgenageld aan de grond. Hij kon zich niet meer bewegen. De landwacht heeft hem in ieder geval niet gezien.

In de washok zagen ze melkbussen staan en wilden weten wat daar in zat. Fam.de Groot legde uit dat daar jassen in lagen.

Daar keek de landwacht raar van op en wilden het zien want ze vertrouwden het verhaal niet. Ze mochten wel kijken maar moesten zelf de melkbussen openen en ook weer sluiten. En ze keken er in en het was een vreemd verhaal maar het klopte wel, er lagen jassen in.

Toen wilden ze nog naar boven. Bovengekomen liepen ze tegen iets op waarvan ze dachten dat het een geheime zender was. Het bleken allemaal snoertjes en stekkertjes van mecano te zijn, knutselwerk van de zoon des huizes.

Na het goed te hebben bekeken zagen ze ook wel in dat het geen geheime zender was.

Ook een keer kwam er een schip met brandstof aanleggen. Het ging als een lopend vuurtje door het dorp en mevrouw de Groot wilde ook wel wat brandstof voor de kookkachels.

Dhr.de Groot met een pakje boter er op af en ja hij kon boter ruilen voor een zakje kolen. Er waren meer mensen uit het dorp die ook naar het schip waren gekomen om brandstof te kopen. Dat lukte maar zij konden de zakken moeilijk vervoeren naar huis. Meneer de Groot zei dat de zakken wel op zijn wagen konden worden geladen dan bracht hij het wel bij de mensen thuis (hij was met paard en wagen er op af gegaan)

Er lagen heel wat zakjes kolen op de wagen. De politie zag het en wilde weten wat dat betekende. De heer de Groot legde uit dat hij de zakjes kolen naar de mensen hun huizen bracht, dat zij het zelf niet konden vervoeren. Maar dat kwam niet goed. Hij moest met de wagen en zakken naar het gemeentehuis. De heer de Groot moest de zakken in het gemeentehuis brengen. De heer de Groot dacht dat hij slim was en gooid

uit elke zak kolen los op de wagen. De zakken werden in het gemeentehuis gebracht en de politie zag dat er nog losse kolen op de wagen lag en

De heer de Groot moest vertellen van wie al die zakken waren, maar dat wilde hij niet doen. Dan zouden zij hem vasthouden tot het moment dat hij hun zou vertellen van wie die kolen allemaal was. De heer de Groot gaf niet toe en uiteindelijk lieten ze hem toch gaan maar met de mededeling dat ze de volgende morgen weer bij hem zouden komen en dan moest hij de namen noemen van de kolenbezitters. Die mensen hadden het al gehoord wat er was gebeurd en zij zijn allemaal naar het gemeentehuis gegaan en hebben aangegeven dat zij de bezitters waren van de kolenzakken. De politie had het vermoeden dat de heer de Groot zelf de kolen had verruild voor iets anders en dat hij de kolen weer zou gaan verhandelen

en dat was verboden.

Op een bepaald moment moest hij naar Duitsland. De fiets stond klaar met een deken er achterop. Maar toen kwam het bericht dat hij niet weg hoefde, want als je een bedrijf had dan mocht je blijven. Dat moest ook allemaal doorgaan.

Met de bevrijding waren de jongens (de Groot z'n zoon en pleegkind) uit

) logeren bij Opa en Oma in Onderdendam.

Zoutkamp en omstreken waren al wel bevrijd maar de omgeving van Delfzijl nog niet.

De heer de Groot was erg ongerust dat de jongens daar waren. Hij is op de fiets naar Onderdendam gegaan om de jongens op te halen.

Maar bij Garnwerd had hij eerst al "moeilijkheden" maar dat liep goed af. Tussen Winsum en Onderdendam daar lag een brug en hij had al een tijdje achter een groepje Duitsers gefietst. Toen de Duitsers de brug over waren lieten ze de brug opblazen. Meneer de Groot was er ook nog net overgekomen. Met de kinderen moest hij een omweg maken om weer in Aduard te komen, dat werd midden in de nacht om twee uur.

Met een boot zijn ze overgestoken en toen via Schouwerzijl dwars door de weilanden richting Aduard. Het was levensgevaarlijk want in de boerderijen zaten Duitsers en die schoten op elkaar. De kogels vlogen de heer de Groot en de kinderen om de horen. Het liep goed af.

Ze kwamen hier aan bij het kanaal en daar zat de ondergrondse en ze riepen in het Duits wie daar was. De heer de Groot zag wel wie het waren en riep: "man, ik ben het". Toen zag de ondergrondse wel dat het goed volk was en hij kon doorgaan. Er was nog een man meegereisd, die in het Zuiden woonde maar in het Noorden was ondergedoken en nu ook weer naar huis wilde via Friesland.

) Er waren wel meer onderduikers maar je hield het ook geheim voor elkaar. Fam. Franssens hadden ook onderduikers.

Als je wist dat er onraad was dan gaf je elkaar wel een seintje dat er gevaar was. Veel onderduikers zaten op boerderijen. Als er dan gevaar was dan konden ze het land in rennen en daar wegkruipen. Daar werden ze niet gevonden.

Fietsen werden ook gevorderd. Fam. de Groot had een fiets die lag onder de "strontbult" begraven. Als de heer de Groot naar z'n land moest dan had hij een fiets nodig om daar te komen.

Ze kregen ook bericht dat de paard ingeleverd moest worden.

De heer de Groot wilde dat niet doen. Hij had dat paard nodig.

Koeien moesten ook geleverd worden aan de Duitsers. Maar dat wilde hij ook niet doen. Niet aan de Duitsers.

Na verloop van tijd kreeg hij bericht dat hij 4 koeien moest leveren.

Bracht hij ze niet dan kwamen zij ze halen en dan werden de beste 4 koeien uitgezocht. Dat heeft hij wel gedaan.

Mevrouw de Groot heeft 2 oorlogen meegemaakt.

In de buurt hebben de Duitsers een brug opgeblazen (welke??) en er is een vliegtuig naar beneden gekomen.

Als er een vliegtuig aankwam dan gingen ze meestal in de onderwal liggen want je wist niet wat er gebeurde.

's Nachts vlogen vliegtuigen over die naar Duitsland gingen om daar steden te bombarderen. Dat was ook te zien want richting Duitsland was het heel licht. Lichtkogels en branden.

Mevr. de Groot heeft nog distributiebonnen. Niets kon je gewoon kopen, alles moest met bonnen betaald worden. De bonnen haalde je bij de distributiekantoor.

Ze hadden ook een radio in huis verstopt achter het behang.

De radio was niet van hunzelf maar van iemand anders.

Een politiemann die tegenover hun woonde had een motor en die vroeg of fam.de Groot het gevaarte wilde verstoppen. Er werd een gat in het hooi gemaakt en daar kwam de motor in te staan, hooi er over en weg was de motor.